

Nina Bernátová

FANTAZMAGÓRIA

MOTÝL

FANTAZMAGÓRIA

Nina Bernátová
FANTAZMAGÓRIA

VYDAVATEĽSTVO MOTÝL

FANTAZMAGÓRIA

Copyright © Nina Bernátová, 2026
Zodpovedná redaktorka: Stanislava Jedináková
Obálka © Boris Sirka
Vnútorne ilustrácie © Boris Sirka
Grafická úprava: Zuzana Ondrovičová
Vydalo: Vydavateľstvo Motýľ, s. r. o.
www.vydavatelstvomotyl.sk
Vydanie prvé. Rok vydania 2026
Tlač: TBB, a. s., Banská Bystrica, Slovensko

Vydavateľstvo Motýľ, s. r. o.
Dunajská 48, 811 08 Bratislava, Slovensko
Telefón: 02/381 045 81
e-mail: info@vydavatelstvomotyl.sk

Všetky práva vyhradené. Žiadna časť tejto knihy sa nesmie reprodukovat' ani šíriť akýmkoľvek spôsobom vrátane elektronického, mechanického, fotografického či iného záznamu bez predchádzajúceho písomného súhlasu vydavateľa. Žiadna časť tejto knihy nemá slúžiť na účely tréningu systémov umelej inteligencie. Ďakujeme, že ste si kúpili legálne vydanie tejto knihy a rešpektujete autorské práva.

ISBN 978-80-8164-471-9

Recenzie

Keby mal Cirque du Soleil výnimočnú papierovo-atramentovú sestru, bola by to Fantazmagória. Ešte aj teraz, niekoľko dní po dočítaní, vidím Hrdloreza a jeho tlčúce srdce, Dolores s jej nádhernými krídlami (jej príbeh mi zlomil srdce), v hlave sa mi stále smeje smutný harlekýn a moje myšlienky sa často vracajú do záhadných priestorov cirkusu. Autorka vytvorila svet, ktorý vás uhranie. A spôsob, akým ho premenila na slová, je neuveriteľný. Ani nebudete vedieť ako a z reality vkĺznete do magického realizmu až surrealizmu. Príbeh je magický, kúzelný a som si istá, že jedna návšteva vám rozhodne nebude stačiť!

Michaela Ella Hajduková, spisovateľka

Dej popretkávaný tajomstvami postáv, ktorý sa v mojej hlave vizuálne ponášal na estetiku Tima Burtona. Fantazijný príbeh pútajúci najmä napätím, temnotou, ale aj pocitmi, aké má v sebe ukryté každý z nás. Čítanie, ktoré nadchne milovníkov svojho žánru.

Petra Dubayová, herečka

Keď sa sny a nočné mory snúbia s trpkosťou a krásou života. Tak by som zhrnula Fantazmagóriu. Príbeh v sebe nesie to najdesivejšie a najpôvabnejšie, čo nám môže prežívanie (to v nás aj okolo nás) poskytnúť. Autorka narába so slovami ako s kvetmi šafranu – jemne, citlivo, ale rozhodne. Žiadne nie je navyše a žiadne vám nebude chýbať. Ak sa chcete (opäť) zamilovať do slovenčiny, táto kniha je tá pravá.

Romy Hrabě, knižná recenzentka
@citaniejesexy

*Venujem všetkým, ktorí už niekedy premýšľali nad tým,
že by utiekli s cirkusom.*

Fantazmagória – zo starogréckeho *phántasma* = „duch“, *agorá* = „zhromaždenie“ alebo *agoreúō* = „hovoriť verejne“
ž. kniž. 1. vyvolávanie klamných predstáv, 2. prízrak, vidina,
mam

Fantazmagória je pojem označujúci formu divadla špecifickú svojimi hororovými prvkami. Medzi ne patrí premietanie strašidelných obrazcov, napríklad démonov a duchov, využitie desivých dekorácií či zvukových efektov. Fantazmagória teda často označuje aj kombináciu bizarných meniacich sa obrazov. V Európe popularita týchto hrozivých predstavení vzrástla najmä v priebehu 19. storočia.

Postavy

Hrdlorez – Lucius

Zubatá – Juliana

Bábkar – Viktor

Natáhovacia bábika – Dolores

Akrobat – Valerián

Kúzelník – Ernest

Kúzelníková asistentka – Etela

Harlekýn – Mortimer

Tulák – Severín

Sudičky – Minulosť, Prítomnosť, Budúcnosť

Blázon

Prológ

HRDLOREZ

Srdce dospelého človeka udrie v priemere šesťdesiat- až stokrát za minútu. Frekvenciu úderov ľudského srdca počas dňa ovplyvňuje množstvo faktorov ako trebárs spektrum rôznych fyzických aktivít, požitie niektorých potravín, stres alebo napríklad intenzívne prežívanie konkrétnych situácií. Teda emócie.

Prudko rozrazil krídla vysokých dvier a rovnako rýchlo ich za sebou zabuchol, len čo prekročil prah vlastnej izby. Steny sa žalostne zachveli a zo starého dreva vrát pod toľkým náporom poopadával popraskaný tyrkysový náter.

Horúčkovito zo seba zvliekol navlhnutý kabát s vystuženými ramenami a so zlatými gombíkmi. Bol mu tesný na pleciach a voľný v páse, no aj tak ho nosieval najradšej. Tentoraz ho však len nedbalo prehodil cez matrac postele. Z plsti na zem v rytmických intervaloch padali kvapôčky slanej vody.

Vpadnutý hrudník mu pod husto tkanou košeľou rozrušene stúpал a klesal. Sto úderov za minútu sa v tom momente zdalo primálo.

Besný tlkot jeho srdca sa duto odrážal od vysokých okien izbice. Smer toku jeho krvi sa obrátil úplne naopak a závraty ho ťahali zo strany na stranu. Nemal už ani cylinder, ktorý by inak zavesil na vešiak. Bledé temeno presvitajúce spod riedkych vlasov mu preto láskali iba chlad a morbidne ticho prerývané plytkými nádychmi. Čierne pramienky mu padali do tváre skormútenej v utrýznenej grimase. Už od nepamäti sa za nimi zbabelo schovával pred svetom. Pred ľuďmi. Pred sebou.

Najradšej by si ich však v danej chvíli všetky vyšklbal.

„Nedokážem to... nevládzem... plytvanie priestorom na zemi... *dopekla...*“, zašomral si popod nos a neistým krokom podišiel k bielej plachte prehodenej cez nástenné zrkadlo. Tenké bledé prsty sa mu nekontrolovateľne chveli, keď ju z neho pomaly skladal. Ohryzok sa mu v krku čoraz väčšmi vydul.

Sotva si pamätal odraz vlastnej tváre. Keď ho videl naposledy, nebol ešte ani zďaleka taký vysoký. Jeho hlas rezonoval v omnoho vyšších tónoch a na pleciach ešte neniesol zodpovednosť vlastného bytia.

Odvtedy sa však mnoho zmenilo. Okúsil trpkosť ľudských predsudkov a striktnosť spoločenských noriem a stiahol sa do tieňov. Skryl sa za oponu havraních vlasov a príliš sa bál, že ak opäť vystúpi na svetlo, zhorí na popol.

Zo zovretia mu vyklzla biela plachta a ladne sa zniesla na zem.

Zúžené zrenice sa kĺzali po ostrých črtách jeho vlastnej tváre, po špičke nosa dvihnutej príliš dohora, po klenbe tenkého obočia. Kútiky úzkych pier klesali čoraz nižšie. Mal chuť plakať a zavíjať od bolesti, no jeho čierne oči, vsadené

do lebky ďaleko od seba a podbehnuté tmavými kruhmi, ostali suché.

V ušiach mu pískal výsmech a krik. Roztrasené výdychy zahmlievali lesklý povrch zrkadla a srdce tľklo a tľklo.

Prudké zmeny počasia negatívne vplývajú na ľudský organizmus a psychické rozpoloženie. Nad presklenou strechou jeho veže sa skrúcali sivasté mračná a vnárali ju do ponurých farieb. A hoci si myslel, že už skutočne natrafil na samé dno, samozrejme, sa mýlil.

Vždy môže byť ešte horšie.

V to ráno, za skorého svitania, keď sa na posteli dvíhal zo spánku so špecifickou pachutou v ústach, bolo ešte všetko v poriadku. V najvyššej vežičke odlúčenej od všetkých a všetkého sa toho skutočne nezvyklo diať veľa. Horký čierny čaj chlípal po raňajkách vo svojej komnate sám, tak ako vždy. Potom vkĺzol do košeľe s naškrobeným golierom a chtiac-nechtiac opustil teplo vlastného bezpečia. Vydal sa dolu ulicou.

Jeho kroky boli tiché. Jediný zvuk vydávala jeho vychádzková palica, keď narážala na krivo dláždený chodník. Vzduch bol vlhký a slaný a čím ďalej sa približoval k pobrežiu, tým viac zapáchal rybinou.

Na nájplave vedľa seba stáli malé chatrče a obchodíky, v ktorých sa v akomsi organizovanom chaose premieľalo množstvo neznámych tvári. Najmä však domácich. Človek musel poriadne stiahnuť brucho, aby sa predral davom, ktorý ho v to predpoludnie pohltil.

Už vtedy mu na rukách vyskakovala husia koža. Mal poslúchnuť svoju intuíciu a otočiť sa na päte.

Tvár klonil k zemi a hľadel tak nanajvýš na špičky svojich

topánok, aby nikomu nestúpil na prsty a nemusel sa ospravedľovať.

Cez uši sa mu prelieval šum ľudských hlasov a hladiny mora. Lode a člny sa na nej synchronizovane hojdali zo strany na stranu a príliv verne zachytával odraz oblohy takej sivovej, ani čo by bola odliata z matného skla.

Trojica rybárov sa práve chystala priviazať čln o mólo, keď prechádzal okolo. Na zemi pred ním pristálo hrubé lano a takmer sa mu priplietlo pod nohy. Pohľadom ho nasledoval až k rukám rybára s bujnými fúzami a rybárskou čiapkou, z ktorej po obvode visel zástup farebných návnad. To on ho vrhol na pevninu.

„No tak, chlapče, chyť ho a vyviaž nás!“ zvolal na neho.

Čierne oči sa mu v prekvapení zúžili. Nijakú loď nikdy predtým nevyviazal. Požiadavka rybárov ho zaskočila a celkom vyviedla z miery. Pod váhou ich pohľadov sa centimeter po centimetri scvrkával, až kým nebol rovnako maličký ako návnady visiace na klobúku jedného z nich.

Jeho svalstvo sa krčovito stiahlo a za lanom sa ani nenaťahol. Muž na neho kričal a mával, no on len meravo sledoval, ako sa rozstrapkaný voľný koniec lana kľže po vlhkých dlaždiciach a padá do morskej vody.

„Ach, prac sa z cesty, ty mršina,“ odtisla ho odrazu nabok čias mocná ruka. Fúzatý rybár lano vytiahol a opäť vrhol. Tentoraz pristálo v zovretí veľkého chlapíka v krvavej zástere, ktorý loď pritiahol bližšie a bezpečne vyviazal o mólo.

Spoza riedkych vlasov nesmelo zdvihol pohľad a nasucho prehltnol. Široké pery sa mu pootvorili, aby sa z nich vydralo úprimné ospravedlnenie. Trojčlenná posádka na neho

však vrhala karhavé pohľady, keď začali z člna na pevninu vyťahovať rybársku sieť plnú úlovkov.

„O-ospravedlňte ma, páni, prosím. Ja... nuž... nie som tunajší a...“

Všetci sa však medzitým vrátili k robote, z ktorej ich jeho váhanie vykoľajilo. Kým sa odhodlal prehovoriť, nikto ho už nepočúval.

Vtedy sa jeho žalúdok bolestivo natiahol, prevrátil a zazulil v práve počatej úzkosti. Srdce mu o hrudný kôš udrelo príliš silno a jeho citlivé uši odniekiaľ započuli nepatrný tlmený praskot.

„Tu vpredu sú tie menšie, tam ďalej sú murény a úhory a celkom vzadu žraloky.“

Na statnú predávajúcu v lanovom čepci pozrel iba letmo, keď ho oboznamovala s tovarom. Očami nervózne kľzal po pozostatkoch ulovených morských živočíchov ležiacich na pulte pred ním. Kostičky a zúbky boli pekné, prácne očistené od mäsa, ktoré sa predávalo zvlášť, a zoradené podľa veľkosti.

V spotených dlaniach žmolil rukoväť palice, kým ich skúmal. Nos a hrdlo mu naplňal sladkastý zápach prístaviska.

Myšlienky sa mu v hlave chaoticky zvrátili a narážali do seba, nedokázal sa poriadne sústrediť. Pohľad ženy v stánku totiž nebol jediný, ktorý na ňom so záujmom spočíval.

Obďaleč stál okrem iného aj výklad drobných jednotvárných mušlí. Vyvrútaním malých otvorov do perlete z nich šikovne vyrobili lacné prívesky. Záujemcom sa venovala

mladá slečna v dlhej sukni. Jej lem namokol od morskej vody, ktorá občas vyšplechla až na mólo.

Dievčina sa ani prinajmenšom nesnažila zakryť svoju zvedavosť a okato si premeriavala neznámeho v kabáte s vystuženými ramenami. Pod golier mu stekal studený pot a bol by sa vtedy najradšej vystrel medzi kosťami úhorov, ak by to znamenalo, že sa tak pred ňou dostatočne schová.

Ludí z malých miest však prirodzene lákalo neznáme. Slečna bola súca na vydaj a všetko od jeho cylindra až po vychádzkovú palicu prezrádzalo, že pochádza z cudziny. Intenzívne hľadela jeho smerom a dúfala, že ho tak prinúti zdvihnúť k nej zrak.

„Ponúkate aj múčku, prosím...?“ nesmelo sa opýtal a pohľad mu spočinul na drevenej škatuli žraločích zubov. Občas však nezbedne odskočil k prívetivej mladej tvári v stánku s lastúrami. Dúfal, že pramene riedkych čiernych vlasov ukryjú všetko, čo má ostať nevidené.

„Samozrejme, tuto oproti. Dávajte pozor, lebo sa šmýka,“ podotkla žena v čepci. Zahľadel sa na jej široký chrbát a nasledoval ju k neďalekému výkladu ďalšieho tovaru. A hravé oči neznámej nasledovali jeho. Do tváre sa mu tlačil rumenec a tlkot roztraseného srdca naberal na rýchlosti.

Cítil sa zvláštne. Tesne pod bránicou sa v jeho vnútri rozlieval neopísateľne nepríjemný pocit a zo zápachu mŕtvych rýb sa mu podlamovali kolená. Bola to však jeho posledná zastávka. Vrecká mal naplnené zakúpenými drobnosťami a ostávalo medzi nimi miesto už len pre jednu. Nahováral si, že to ešte chvíľu vydrží. Že to zvládne.

Na mólo narazila vlna a spenená studená voda sa rozliala popod podrážky topánok nakupujúcich.

Snažil sa upriamiť všetku pozornosť na štítky fľaštičiek a vrecúšok s práškami a olejmi, ich rukopis sa mu však pred nosom opojene kolísal a rozpíjal. Atrament sa zlieval do neidentifikovateľných machúľ, a preto nedokázal odlíšiť jednu fľašku od druhej.

Porazene si pošúchal spánky, no vtom sa v jeho periférnom videní zablysla štipka ostrej farby a pritiahla pozornosť jeho zreníc. Slaný vzduch mu vyschol v krku, keď mu do očí uderil karmínovočervený obsah misiek a džbánov v stánku vedľa. Vtedy pochopil, odkiaľ sa bral ten neznesiteľný zápach rybích vnútorností.

„Ste v poriadku, pane?“ predávajúca kvôli clone dlhých vlasov nespozorovala zblednutie jeho chudej tváre, jeho ramená však vystúpili tak prudko, že to neušlo ani jej, ani jeho mladej obdivovateľke.

„Ja...“ poloprázdny žalúdok sa v nechuti stiahol, hlava sa mu zakrútila a oslabnuté nohy sa zatackali dozadu, „prišlo mi... akosi nevoľno...“

Jeho kožené topánky na klzkom povrchu strácali stabilitu.

„Preboha, chyťte ho niekto!“ zalomila rukami žena.

„Nie... budem v poriadku...“ Rybacie útroby v misách na stole mu pulzovali pred rozostreným zrakom a do nozdier sa mu vlieval ich hnilobný metalický odor. Všetci pri neďalekých stánkoch sa za ním otočili vrátane mladej dievčiny. Vlhkým vzduchom sa rozniesol jej zhrozený výkrik, no predtým, než stihol ktokoľvek zareagovať, sa jeho útle telo zaknísalo a tiaž vlastnej existencie ho stiahla pod hladinu.

Chladné more ho bez akéhokoľvek súcitu zovrelo v mocnom stisku. Do uší a nosa mu okamžite natiekla studená

voda a srdce v hrudi sa mu išlo zbláznit'. Búchalo o hrudnú kosť a pľúca, čím z nich vyrážalo aj posledné zvyšky kyslíka. Drobná prasklina, ktorá vykličila tesne pod aortou, sa pomaly, ale isto šírila.

Spomedzi úzkych pier k hladine priam posmešne stúpali bublinky vzduchu. Odev mu rýchlo namokol a mrazivá cynickosť slanej vody sa zahryzla hlboko do jeho bledej pokožky. Krčovito sa metal a z vreciek kabáta postupne vypádal všetok ich obsah. Cylinder a vychádzzková palica v záchvate paniky odplávali kamsi preč.

Nezáležiac na tom, ako zúfalo jeho telo prahlo po nádychu, nedokázal sa vynoriť.

Nevedel plávať.

A bol si celkom istý, že v ten deň v chladnom mori severného pobrežia umrie. Keby tak spoza hustých mračien aspoň na chvíľu vykuklo slnko a prežiarilo tmavý oceán. Možno by sa bol menej metal. Možno by bol poddajnejší. Najviac ho mrzel pekný kabát so zlatými gombíkmi, ktorý so sebou plánoval stiahnuť ku dnu.

V ten deň však v chladnom mori severného pobrežia ne-umrel.

Mocní chlapi ho vytiahli naspäť na pevninu ako čerstvo ulovenú rybu.

Hrudník sa mu prudko roztiahol a drobné oči v lebke vyvrátil celkom dozadu. Množstvo preľaknutých zvedavcov sa zhromaždilo okolo premočeného mládenca. Triasol sa a vykašľoval z pľúc slanú vodu. Nasiaknuté čierne vlasy sa mu lepili na líca a látka na telo, chvejúce sa od šoku a zimy.

Zhora naň mľkvo hľadeli desiatky zreníc, netušiac, ako reagovať. Ratovať ho? A či si radšej držať odstup? Dav kolektívne

krivil ústa v rozpakoch. Ťažko povedať, či ich viac znepokojoval chlapcov stav alebo jeho nenáročky odhalená škaredá tvár. A to ju celé predpoludnie tak vytrvalo ukrýval.

„Prepáčte! Pustíte ma, prosím?“

Citlivé uši spozorneli a vyčerpané srdce sa nepatrne zachvelo. Dievčina v dlhej sukni sa tísila dopredu, hlas jej poskakoval vysoko v obavách.

Slečna sa vrhla na kolená, pripravená atraktívne neznámeho cudzinca kriesiť. Ten si posledný raz zhlboka odkašlal a chrptom ruky utrel sliny, čo mu stekali po brade. Neveriacky zízal na mladú krásku pred sebou, kým sa mu po začervenaných lícach kotúľali horúce slzy.

Len čo k nemu dvihla svoj pohľad, jej jemné pery stuhli a slová sa jej zasekli hlboko v krku. Inštinktívne vykrikla. Už po druhý raz.

Je celkom jedno, koľkokrát by mu presvedčene tvrdili, že na svete bezpodmienečne jestvuje niekto, kto si vysníval práve jeho tvár, neuveril by. A hoci je krása len abstraktný pojem utvorený verejnou mienkou, na tých, ktorí do jej striktnej definície nespádajú, sa vždy bude pozeráť inak.

Dievčina sa v momente vzpriamila a odstúpila preč, ani čoby sa pred ňou zjavil diabol samotný a ona sa popálila na plameňoch, ktoré ho obklopovali. Čierne slziace oči ju zaražene nasledovali.

Prasklina plaziaca sa medzi cievami a tepnami pulzujúcej svaloviny sa zväčšovala a zväčšovala. Úbohé srdce vo vpadnutej hrudi sa vtedy definitívne roztrhlo.

Zo zeme sa zbieral s očividnými ťažkosťami, a predsa mali všetci navôkol zábrany vystrieť k nemu pomocnú ruku.

Cítil sa ako zbitý pes. So stiahnutým chvostom sa krvopotne predieral davom. Každý nádych ho páliť v pľúcach a slaná pachuť štípala na jazyku. Utekal od pobrežia ako o život a nezastavil sa, až kým kamennú dlažbu pod jeho topánkami nenahradila cestička z udupaného uschnutého blata.

Až vtedy sa poddal vábivému chlácholeniu pocitu bezpečia. Pocitu domova. Lačne hltal veľké dúšky kyslíka, ktorého chuť už nebodaj ani nedúfal opäť okúsiť.

Pomaly kráčal vyšliapanou cestou k nevyspytateľnej stavbe mohutnejúcej s každým ďalším krokom. Sledoval, ako pred ním narastá impozantný šiator s nespočtým množstvom výklenkov a veží. Z farieb a vzorov stien a striech, ktoré sa ostro vynímali v sychravom dni, ho pálili oči. Okolo vysokánskeho stanu sa ako telá hadov krútili schodiská za schodiskami.

Pestré stuhy a zástavy povievali v jemnom vánku. Lampáše a lampiony viseli na špagátoch mlčky nezažaté. Slnko ešte neskľzlo za obzor a verklíky cirkusanti s najväčšou pravdepodobnosťou skryli pod stan pre prípad, že by sa spustil dážď. Nikde totiž nepočul mámiivé tóny hudby, ktoré mali prilákať okoloidúcich už na míle.

Nad mosadznou bránou hlavného stanu prevísal transparent. Ozdobným písmom niesol meno jeho cirkusu. Predtým, než však popodeň prešiel, čosi ho prinútilo zastaviť. Akýsi pomalý, no úmyselný pohyb v kúte jeho zorného poľa. Pohľadom ho nesmelo nasledoval a jeho telo, napäté ako struna, sa celkom vzpriamilo.

Neveľký výklenok hlavného stanu – komnata po jeho lavici – pred ním so škripotom otvorila dvercia bez kľučky.

Veštiaren Sudičiek.

Jej vstupné vráta dokázali otvoriť jedine Sudičky a ony samy si volili, koho dnu pustia a koho nie. Nedá sa však povedať, že človek, ktorému bolo umožnené vstúpiť, sa vždy bez výnimky považoval za šťastlivca. Sudičky totiž nikdy neklamali. A pravda dokáže občas padnúť obzvlášť zafažko.

Za Sudičkami nechodieval často. Nechodieval za nimi takmer vôbec. Vstávali mu z nich vlasy vzadu na krku.

Pozvánka do veštiarne sa nedala považovať za čosi všedné. Báľ sa ju preto odmietnuť. Nasucho prehltol a poháňaný strachom a zvedavosťou vkročil dnu.

Okná komnaty boli zatemnené hrubými závesmi. Modré lucerny visiace z klenby stropu vnárali izbicu do ponurého prítmnia a vzduchom sa niesla vôňa spálenej šalvie.

Neistými krokmi pristúpil k okrúhlemu stolu, ktorý stál uprostred miestnosti. Za ním sedela vysoká postava so širokými ramenami odetá v čiernom rúchu.

„Sudičky,“ z hrdla sa mu vydral roztrasený pozdrav. Snažil sa byť zdvorilý aj napriek narastajúcej úzkosti. Aj by si zložil cylinder, ak by neplával niekde pri pobreží severného mora.

Hľadel na tvár veštkyne, napoly zahalenú tieňom klobúka. Zozadu cez jeho okraj prevísali modrasté a indigové pierka.

Späť na neho pozerali dva prázdne výrezy na oči v čisto bielej maske. Jasnozrivá nepovedala nič, ale pokynula hlavou a opätovala tak jeho pozdrav. Takmer zabudol, aké mlčky Sudičky sú. Odrazu mu ticho komnaty prišlo akési priťažké.

„Prítomnosť,“ pomyslel si. Drzá, no rovnako tak najviac prívetivá a priateľská z troch Sudičiek.

Posadil sa do čalúneného kresla pre návštevníkov. Vychádzkovú palicu zabudol na náplave, nemal preto čo žmoliť v dlaniach, a tak ich poslušne zložil vo svojom lone.